

הלכות ציצית פרק ג

א. כסות שחיב אדם לעשות בה ציצית מן התורה היא כסות שיש לה ארבע כנפים, או יתר על ארבע; ותהיה מדתה, כדי שיתכסה בה ראשו ורבו שלקטן המהלך לבדו בשוק, ואינו צריך אחר לשמרו ולילך עמו; ותהיה הכסות שלצמר או שלפשתים, בלבד.

ב. אבל טלית שלשאר מינין כגון בגדי משי, ובגדי צמר גפן, ובגדי צמר גמלים, וצמר ארנבים, ונוצה שלעזים, וכיוצא בהן אין חיבין במצות ציצית אלא מדברי חכמים, כדי להזהר במצות ציצית: והוא שתהיה מרבעת או יתר על ארבע, ויהיה שעורה כשעור. שכל בגדים האמורין בתורה סתם, אינן אלא צמר ופשתים בלבד.

ג. "על-ארבע כנפות כסותך" (דברים כב, יב) "ארבע", ולא בעלת שלוש. אם כן "ארבע", ולא בעלת חמש: תלמד לומר "אשר תכסה-בה" (שם), אפלו בעלת חמש או יתר על זה. ולמה אני מחיב בעלת חמש ופוטור בעלת שלוש, ושתייהן אינן בעלי ארבע כנפות מפני שיש בכלל חמש, ארבע. לפיכך כשהוא עושה ציצית לבעלת חמש או שש, אינו עושה אלא לארבע הכנפים, המרחקות זו מזו מאותן החמש או השש בלבד, שנאמר "על-ארבע כנפות כסותך".

ד. כסות שלבגד, וכנפיה שלעור חיבת; היא שלעור, וכנפיה שלבגד פטורה: שאין הולכין אלא אחר עיקר הכסות. כסות שלשני שתפין חיבת, שנאמר "על-כנפי בגדיהם" (במדבר טו, לח): לא נאמר "כסותך" (דברים כב, יב), אלא למעט שאולה שהטלית השאולה, פטורה מן הציצית שלושים יום; מכאן ואילך, חיבת.

ה. כסות שלצמר, עושין לבן שלה חוטי צמר, וכסות שלפשתן, עושין לבן שלה חוטי פשתן ממינה. ושאר בגדים, עושין לבן שלכל מין ומין ממינו כגון חוטי משי לכסות משי, וחוטי נוצה לכסות נוצה. ואם רצה לעשות לבן שלשאר מינין מצמר או מפשתים, עושה: מפני שהצמר והפשתים פוטריין, בין במינן בין שלא במינן. ושאר מינין במינן, פוטריין; שלא במינן, אין פוטריין.

ו. ומה הוא לעשות חוטי צמר בכסות שלפשתן, או חוטי פשתן בכסות שלצמר, אף על פי שהוא לבן לבדו, בלא תכלת בדין הוא שיהא מתר, שהשעטנז מתר לענין ציצית, שהרי התכלת צמר היא, ומטילין אותה לפשתן. ומפני מה אין עושין כן מפני שאפשר לעשות הלבן שלה ממינה, וכל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה, אם יכול אתה לקיים את שניהם, הרי מוטב; ואם לאו, יבוא עשה וידחה את לא תעשה. וכאן, אפשר לקיים את שניהן.

ז. כסות שלפשתן אין מטילין בה תכלת, אלא עושה הלבן בלבד שלחוטי פשתן: לא מפני שהציצית נדחית מפני השעטנז, אלא גזרה מדבריהם, שמא יתכסה בה בלילה שאינו זמן חיוב ציצית, ונמצא עובר על לא תעשה בעת שאין שם מצות עשה שחובת הציצית ביום, ולא בלילה, שנאמר "וראיתם אתו" (במדבר טו, לט), בשעת ראייה. וסומה, חיב בציצית שאף על פי שאינו רואה, אחרים רואים אותו.

ח. מתר לאדם ללבש ציצית בליילה, בין בחל בין בשבת, ואף על פי שאינו זמנה, ובלבד שלא יברך; ומאימתי מברך על הציצית בשחר, משיכיר בין תכלת שבה ללבן שבה. וכיצד מברך עליה ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצוותיו, וצונו להתעטף בציצית. וכל זמן שמתעטף בה ביום, מברך עליה קדם שיתעטף; ואינו מברך על הציצית בשעת עשייתה, מפני שסוף המצוה הוא שיתעטף בה.

ט. ומתר להכנס בציצית לבית הכסא, ולבית המרחץ. נפסקו לו חוטי לבן, או תכלת זורקן באשפה, מפני שהיא מצוה שאין בגופה קדשה. ואסור למכור טלית מציצת לגוי, עד שיתיר ציציותיה: לא מפני שיש בגופה קדשה אלא שמא יתעטף בה, ויתלוה עמו ישראל, וידמה שהוא ישראל, ויהרגנו.

י. נשים ועבדים וקטנים, פטורין מן הציצית מן התורה; ומדברי חכמים, שכל קטן שיודע להתעטף, חייב בציצית, כדי לחנכו במצוות. ונשים ועבדים שרצו להתעטף בציצית, מתעטפין בלא ברכה; וכן שאר כל מצוות עשה שהנשים פטורות מהן אם רצו לעשות אותה בלא ברכה, אין ממחין בידן. טמטום ואנדרגינוס, חייבין בכלן מספק; לפיכך אין מברכין, אלא עושין בלא ברכה.

יא. היאך חיוב מצות הציצית: כל אדם שהוא חייב לעשות מצוה זו אם יתכסה בכסות הראויה לציצית יטיל לה ציצית, ואחר כך יתכסה בה; ואם נתכסה בה בלא ציצית, הרי בטל מצות עשה. אבל הבגדים הראויין לציצית כל זמן שלא יתכסה בהן אדם, אלא מקפלין ומנחין פטורין מן הציצית: שאינה חובת הטלית, אלא חובת האיש שיש לו טלית.

יב. אף על פי שאין אדם מחייב לקנות טלית ולהתעטף בה, כדי שיעשה בה ציצית, אין ראוי לאדם חסיד, לפטר עצמו ממצוה זו; אלא לעולם ישתדל להיות עטוף בכסות המחייבת בציצית, כדי שיקים מצוה זו. ובשעת התפלה, צריך להזהר ביותר; גנאי גדול הוא לתלמיד חכמים, שיתפלל והוא אינו עטוף.

יג. לעולם יהא אדם זהיר במצות ציצית, שהרי הכתוב שקלה ותלה בה כל המצוות כלן, שנאמר "וראיכם אתו וזכרתם את-כל-מצות ה', ועשיתם אתם" (במדבר טו, לט).